

інформації та просування туристичної діяльності і всіх її інфраструктур на ринок в рамках загальнодержавницької програми, де б поєднувались державні і приватні інтереси. Потрібно також здійснити певне мікс-планування, орієнтоване на кластери, що має забезпечити підґрунтя щодо проведення туристичної діяльності на рівні законодавства, а також на рівні етичних, естетичних, культуротворчих секторів впровадження культурного туризму в реальність сьогодення.

Зростання обсягів туристичного обігу між Україною та іншими країнами, членами центральноєвропейських ініціатив поки ще визначається як спорадичні ініціативи окремих фірм. Можна лише констатувати, що всі сприятливі і несприятливі умови розвитку внутрішнього і зовнішнього туризму мають бути орієнтовані не на бізнес-план, чисту прагматику, а на культурні ініціативи.

Список використаних джерел

1. Бауман З. От паломника к туристу; пер. с англ. / З. Бауман // Социологический журнал. – М., 2003. – №4. – С.19–27.
2. Малахов В. А. Екзистенційно-етичний сенс туризму як різновиду подорожування / В. А. Малахов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.koris.com.ua/otner/3318/index>.
3. Межуев В. М. Всеобщий труд как субстанция культуры / В. М. Межуев // Проблемы философии культуры. – М., 1984. – С.61.
4. Урри Д. Взгляд туриста и глобализация / Д. Урри; пер. с англ. А. Шередеги // Массовая культура: современные западные исследования; пер. с англ. Отв. ред. и послесловие В. В. Зверевой. – М.: Фонд научных исследований «Прагматика культуры», 2005. – С.136–152.
5. Чорньєнка Н. Організація туристичної індустрії / Н. Чорньєнка. – К.: Атіка, 2006. – 264 с.

References

1. Bauman Z. Ot palomnika k turistu; per. s angl. / Z. Bauman // Sotsiologicheskij zhurnal. – M., 2003. – №4. – S.19–27.
2. Malahov V. A. Ekzistentsiyno-eticnij sens turizmu yak riznovidu podorozhuvannya / V. A. Malahov [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.koris.com.ua/otner/3318/index>.
3. Mezhuiev V. M. Vseobschii trud kak substantsiya kul'turyi / V. M. Mezhuiev // Problemy filosofii kul'turyi. – M., 1984. – S.61.
4. Urri D. Vzglyad turista i globalizatsiya / D. Urri; per. s angl. A. Sheredegi // Massovaya kultura: sovremennyye zapadnyie issledovaniya; per. s angl. Отв. ред. i posleslovie V. V. Zverevoy. – M.: Fond nauchnyih issledovaniy «Pragmatika kul'turyi», 2005. – S.136–152.
5. Chornenka N. Organizatsiya turistichnoi industrii / N. Chornenka. – K.: Atika, 2006. – 264 s.

Klymko I. G., competitor of the Kyiv national university of culture and arts (Ukraine, Kyiv), irinaklimko@ukr.net

Cultural tourism practices in the context of globalization problems of our time

Cultural practices in the context of tourism are «poetics» of tourist activity, that characterizes practice in the different aspects of culture creation: ethic, aesthetic, artistic, pragmatic and others. Specific of tourist cultural practices is oriented to imaganation of tourist activity; her advertising space, branding, artistic properties, that gives a volume character to the world of tourism. The system of cultural practices of tourism in the context of problems of globalization can be distributed on the geopolitical realities, related to the economic range of problems, marketing and management, culturological signs related to the structural-functional system of any activity of man. Tourism as integrity of culture always is the vivid recreation of culture practices, that from the one side is an auxiliary aspect, and from other – the main production of tourist activity.

Keywords: *tourism, tourist activity, cultural practices of tourism, globalization, management, marketing.*

* * *

УДК 165.75+37.013

Подолькіна О. В.,
Бурштинський енергетичний коледж
Івано–Франківського національного
технічного університету нафти й газу
(Україна, Бурштин), lepan@ukr.net

ЛЮДИНА В ЛІНГВІСТИЧНИХ МОДЕЛЯХ ФІЛОСОФІЇ МОВИ

Центральна проблема запропонованого дослідження полягає в тому, що часто т. зв. «мовні ігри», які стають основою для осмислення всіх когнітивних та дискурсивних форм, не характеризуються обов'язковістю або нормативністю; вони не підлягають будь-яким правилам чи нормам. Здійснюється релятивізація не лише наукового розуму й наукових суджень, але й етичних оцінок та норм. Розглянуто основні ідеї гуманістичних та антигуманістичних форм філософії освіти, які досліджують гетерономне різноманіття мовних ігор, у які залучені ідеї, дискурси, цінності, думки, стилі життя, локальні й історично визначені інститути, зокрема й інститути освіти. Доведено, що перед філософією освіти й виховання стоїть завдання визначити чинники, які зумовлюють досягнення її основної мети, – дати оцінку моральних принципів та особистісних якостей, з якими власне теорія освіти/виховання пов'язує реалізацію своїх завдань; показати, чому саме ці, а не які-небудь інші принципи та якості відкривають людині можливість вибрати в конкретній ситуації соціально вагому, морально виправдану й прийнятну в суспільному розумінні лінію поведінки.

Ключові слова: *філософія освіти, постмодернізм, мораль, мова, гуманізм.*

Враховуючи зростаючу потребу практичного втілення ідей свободи, справедливості, прагнення до реалізації проголошених суспільством прав людини, прибічники гуманістичних концепцій філософії освіти й виховання, досліджуючи мову й поведінку людини, формують моделі перекривання шляху конформізму, маніпулювання поведінкою особистості для того, щоб створити умови для її вільного самовираження, для здійснення людиною фундаментального вибору вчинків у конкретній ситуації і тим самим попередити небезпеку формування уніфікованої форми поведінки. Постановка питання про необхідність філософського аналізу проблем виховання й освіти в соціальному контексті слугує показником розуміння філософами, педагогами зростаючої ролі людського й морального чинників у розвитку суспільства. І, насамкінець, прагнення розробити соціально-філософські основи педагогіки загалом і виховання зокрема свідчать про те, що західні та вітчизняні філософи, педагоги, представники соціальних і психологічних наук, принаймні більшість із них, усвідомили суспільну значущість системи освіти й виховання, її глобальний характер.

Проблема дослідження полягає в тому, що в багатьох ідеях, які важливі для дослідження механізмів влади та її інститутів, комунікативної природи знання й системи освіти/виховання, меж загальнообов'язковості наукових істин, способів легітимації знання, часто здійснюється релятивізація не тільки наукового розуму й наукових суджень, але й етичних оцінок і норм, що призводить до виникнення й укріплення антигуманізму. Мова тут позбавляється будь-якого зв'язку з життям людини, перетворюється на гру, позбавлену правил, а в результаті – деантропологізація мови спричиняє вигнання суб'єкта з філософії.

Мета дослідження – розглянути основні ідеї гуманістичних та антигуманістичних форм філософії освіти, які досліджують гетерономну багатоманітність мовних ігор, в які залучені ідеї, дискурси, цінності, думки, стилі життя, локальні та історично визначені інститути, зокрема й інститути освіти. Проаналізувати основні закономірності розвитку гуманістичного підходу

до проблем інституалізації виховання й формування ціннісних орієнтацій.

Результати дослідження. Постмодерністи висунули ідеї, важливі для дослідження механізмів влади та її інститутів, комунікативної природи знання, меж загальнообов'язковості наукових істин, способів легітимації знання, але насамперед довели до логічного кінця й тим самим до абсурду ідеї, які були розвинені у філософії ХХ століття, зокрема критику *класичного розуму* й *класичної метафізики*, розширення трактування принципу раціональності, відмову від критеріїв загальнообов'язковості й об'єктивності, повернення до антропології й усвідомлення ролі комунікації в житті людини, осмислення фундаментальної ролі мови в пізнанні й самому бутті людини. Водночас постмодернізм не лише універсалізував і застосував ідеї сучасної філософії, але й радикалізував їх, перетворив на засіб політичної та ідейної боротьби проти соціальних інститутів, проти цінностей і норм з агалом.

Постмодернізм виражає собою нігілістичний комплекс, який завжди супроводжував і супроводжує успіхи науково-технічного знання, утвердження цінностей і норм сучасного суспільства. Цей нігілістичний комплекс, який виник ще за часів Ф. Ніцше, передбачає не стільки переоцінювання всіх цінностей, скільки відмову від класичних цінностей і норм, висунання на перший план позасвідомої суб'єктивності, підкреслювання пріоритетності вітальних, емоційних і тілесних потреб людини й претворення раціональності та навіть мови на засіб репресивного пригнічення чуттєвості й емоційності. Тому справжні витoki репресивності влади вони вбачають у мові, яка закабалає людину й руйнує її особистісне існування.

Постмодерністська філософія (та її відповідні моделі, такі зокрема, як соціальна філософія, філософія освіти, лінгвістична філософія, філософія історії тощо) виникла наприкінці 1970-х років у європейських країнах, насамперед у Франції, як антитеза культурі, яка ґрунтується на цінностях та ідеалах Просвітництва, і висунула як ядро культури поняття «мовної гри». Це поняття було введено Л. Вітгенштейном у «Філософських дослідженнях» для того, щоб підкреслити, що «говорити мовою – компонент діяльності або форма життя» [1, с. 90]. Він виділив багатоманітність «мовних ігор» – від мови наказів і питань до більш складних символічних форм мови науки, підкресливши, що існує різноманіття форм мовленнєвої практики, способів застосування мови. Представники постмодернізму зверталися до цього поняття для того, щоб виявити витoki репресивних соціальних інститутів, авторитарності влади загалом. Ці витoki вони вбачають в ідеї розуму, із якої походила філософія Просвітництва, у тому числі й просвітницька педагогіка.

«Мовні ігри», які стають основою для осмислення всіх когнітивних і дискурсивних форм у постмодерністській філософії загалом і у філософії освіти/виховання зокрема, не характеризуються обов'язковістю й нормативністю, вони не підпорядковуються будь-яким правилам і нормам. Вони довільні, як довільний і вибір людини, і її емоційні переживання, і її вітальні потреби. Мовні ігри не поєднуються між собою, підпорядковуються різним правилам, які можна змінювати в ході гри і які

не можуть претендувати навіть на мінімальний ступінь універсальності та загальнообов'язковості.

Людина не повинна шукати будь-яких форм самоідентифікації. Якщо попередня філософія й педагогіка вважали, що ядро особистості, особистісна самосвідомість зберігаються завдяки тому, що людина ототожнює себе або з Розумом, або з державою, або з національно-етнічними спільнотами, то постмодернізм заперечує саму необхідність такої самоідентифікації. Сам цей пошук свідчить про «несправжність» існування людини й обертається втечею від свободи. Людина ніколи не може бути тотожною собі. Вона завжди є неперервним потоком становлення та зміни, моментом у комунікації з іншими людьми. Необхідно відмовитися від пошуку якої б то не було стійкості в бутті людини, усвідомити її комунікативність і пластичність в актах комунікації, неможливість виштовхування із цих комунікативних і варіативних форм будь-яких норм, цінностей і регулятивів, які характеризуються *облігативністю* (обов'язковістю).

Постмодернізм заперечує те, що в людини може існувати загальна або єдина природа, створюючи образ людини, позбавленої будь-якої здатності до ідентифікації, спонукуваної безсвідомими прагненнями й підпорядкованої різного роду безособовим структурам, у кінцевому підсумку структурам мови. Природа людини розчиняється в лабільних, змінюваних актах комунікації, а самі акти комунікації не підпорядковуються будь-яким нормам, спонтанні та самовільні.

Наука та освіта також належать до мовних ігор, у яких не можна досягти нічого, що б характеризувалося загальнообов'язковістю й підпорядковувалося будь-яким нормам. Визначальна характеристика постмодерністського мислення – підкреслювання радикального плюралізму мовних ігор. Так, згідно з В. Різ-Шефер, постмодернізм – «це свідомість, яка не чекає якогось-небудь примирення між різними мовними іграми» [9, с. 44]. В. Велш – один із теоретиків постмодернізму в педагогіці – вбачає в плюралізмі найважливішу характеристику постмодерну: плюралізм «більше не кориниться й не притупляє ґрунт загальної згоди, проте стосується будь-якого ґрунту» [10, с. 14]. Для інших представників постмодернізму в педагогіці постмодернізм – це установка свідомості, яка передбачає радикальне переосмислення тих підвалин, на яких стоїть уся будівля європейської культури та цивілізації.

Постмодернізм рішуче протиставляє цінностям і нормам модерну нові цінності. Серед цінностей модерну, яких постмодерністи мають намір позбутися, вони особливо виділяють культ розуму, свободи та науки. Так, Ю. Хабермас бачив у проекті модерну насамперед прагнення до емансипації людства завдяки здійсненню універсальних просвітницьких цінностей. Саме цей проект модерну й викликає критику з боку постмодерністів та різноманітні спроби його зруйнувати. Він має бути ліквідований, як зауважив Ліотар [7, с. 33]. Вирішальна риса постмодерністської філософії – розрив з будь-якою ідеологією Нового часу, з духовно-історичними основами культури Нового часу, які отожнюються з ідеями прогресу, свободи й науки.

М. Фуко говорив про смерть людини, підкреслюючи тим самим, що постмодерністська епоха позбавляється ідеалів епохи Просвітництва й гуманістичного образу

людини. Гуманітарні науки виконують функцію пригнічення людини, будучи засобом безособових структур влади. У гуманізмі постмодерністи вбачають витоки й нормативну основу демократичного суспільства, які необхідно відкинути, оскільки вони вимагають загальнообов'язковості та універсальної значимості.

Критика гуманізму складає одну з найважливіших характеристик програми деструкції Нового часу та руйнування проекту модерну. Як для представників критичної соціології (Т. Адорно і М. Хоркхеймера), так і для постмодерністів раціоналізм не можливий після Освенціума. Як сказав Ліотар, «словом, яке виражає кінець ідеалу розуму, є слово «Освенціум» [7, s. 161].

Гуманізму постмодернізм приписує відстоювання холодного розрахунку, ідею підпорядкування внутрішньої та зовнішньої природи людини вимогам, які висуває наука й техніка, претворення буржуазних цінностей на загальнозначимі та універсальні. Для всіх постмодерністів характерним є пристрасне неприйняття будь-якої універсальності – норм, правил, принципів, цінностей. Так, А. Хоннет говорить про афект проти загального як основної риси постмодернізму [3, с. 600]. Антигуманізм постмодернізму пов'язаний передусім з його ідеями деструкції суб'єкта і смерті людини. Саме вони й ведуть до проголошення «кінця педагогіки» [4, с. 33].

Коротше кажучи, гуманізм – це все те, завдяки чому в Європі прикриваються вимогами влади, завдяки чому воля до влади забороняється за допомогою виключення деяких можливостей стати владою. Ядро гуманізму – теорія суб'єкта (у двоякому смислі – як суверена, так і підлеглого). Тому Європа відкидає все те, що може розірвати ці заборони, для чого існують два методи: «розкріпачення» волі до влади, тобто політична боротьба як класова боротьба, або спроба деструкції суб'єкта як псевдосуверена, тобто культурна атака.

Критики постмодернізму вказують на те, що «генеалогічна програма заперечення суб'єктивності призводить до надзвичайно небезпечного зруйнування ідеї гуманності», оскільки постулат конститутивної єдності людини все більше й більше ставиться під питання як метафізичний. Замість зусиль думки – спонтанність, замість відповідальності – сваволя, замість регулятивних норм – консенсус, замість цінностей – домовленості, які не є обов'язковими й не передбачають довіри та відповідальності; замість реальності реальності – симулякри, замість інтенційності – комунікативність, замість істини – переконання – таке кредо постмодерністської філософії. Тому претензії постмодерністів щодо перебудови всієї системи освіти – це будівництво споруди без будь-якого фундаменту на сипучому піску.

Прибічники так званого гуманістичного підходу до проблем освіти та виховання широко використовують, аналізуючи процес формування зрілої в моральному розумінні особистості, результати психологічних досліджень. Зокрема, вони спираються на запропоновану Л. Кольбергом як основи морального виховання схему поетапного розвитку моральної свідомості [6]. Суть цієї схеми Л. Кольберг вперше виклав у доповіді «Стадії морального розвитку як основа морального виховання», з якою він виступив у 1971 р. у Торонто на конференції з проблем морального

виховання. На адресу Л. Кольберга звучать і різкі критичні зауваження, проте вони не знижують рівня популярності його ідей за кордоном.

Цей підхід ґрунтується на гіпотезі, що моральне виховання стимулює природний процес розвитку моральних і соціально-мовних суджень від однієї стадії до другої до досягнення в перспективі моральної зрілості особистості. Зайва соціалізація індивіда, стверджує, наприклад, філософ освіти Л. Кольберг, обов'язково призведе до втрати ним своєї унікальності.

Гуманізм як принцип систем освіти й виховання поділяється прибічниками різних педагогічних і філософських шкіл. Осць чому концепція освіти й виховання, названа в сучасній західній філософії освіти «новим гуманізмом», об'єднує представників філософії, педагогіки та етики, лінгвістичного аналізу, психологів школи Ж. Піаже та його сучасних послідовників, низку соціологів та ін.

Вважається, що деякі фундаментальні поняття, процедури, класифікації та диференціації визначаються згодою людей, вираженою за допомогою мови [2, с. 12]. Ця згода дає основу нашим міркуванням. Об'єктивність, таким чином, виникає в досвіді людини, коли люди «згодні» описати, висловити свій суб'єктивний досвід у поняттях, доступних іншим. Тут позиція Хорста й філософа освіти Брента зближуються з позицією класика педагогіки, психології й філософії освіти/виховання Дж. Дьюї. Оскільки, за Хорстом, передбачуване значення й об'єктивність концептуально пов'язані (судження можуть бути або істинними, або неправдивими, але вони не можуть бути одночасно тими й іншими), цілком зрозуміла потреба людей не лише у висловленні думок, переконань, але й в організації тих знань, які мають загальний характер [5, с. 57–58]. На таку організацію знання і претендують описані Хорстом сім форм пізнання.

Отже, в основі класифікації форм пізнання, за Хорстом, лежить згода людей, яка виникає в процесі безпосереднього їх спілкування на тій стадії розвитку людства, коли ще не було лінгвістичної та символічної форм вираження мови. Пізніше в результаті бесід, діалогів учених, моралістів, теологів склалися різноманітні форми пізнання. Таким чином, пізнання зводиться до вибору мови, до «мовної гри».

Судження, до яких Хорст зводить знання, можуть бути перевірені, якщо мова, якою вони виражені, зрозуміла. Тим самим мова, її структура, її понятійний склад стають критерієм того, що може бути пізнаним, що може бути носієм знання, а що – фантазією. Коротко кажучи, мова постає як джерело знань. У свою чергу мова може бути зрозумілою, якщо вона в доступній формі символізує поняття, які є спільними для людей. Тому знання спочатку визначається в понятті значення, а лише згодом у понятті істини. Відповідно воно позбавлене об'єктивного джерела. Звідси й основним завданням процесу пізнання виявляється вивчення мови, а не об'єктивного світу, який існував до мислення.

Усвідомивши необхідність формування в людей певної ціннісної орієнтації, прибічники «нового гуманізму» порушують питання про роль моральних принципів для здійснення цієї мети морального виховання. Однак у них немає єдності в трактуванні цього питання. Р. Пітерс, наприклад, взагалі вважає, що моральне

виховання – це виховання в традиції простих норм моральності, пристосованих у своєму конкретному змісті до школи життя. Так, Р. Пітерс пише: «Виховання й освіта мають на увазі не тільки дати знання, але й змінювати, регулювати позиції, емоції, бажання, вчинки людей». Він доходить висновку, що «виховання вчить людину, як жити» [8, с. 469]. Головну увагу прибічники цієї концепції у філософії освіти й виховання приділяють обґрунтуванню мети морального виховання, його методів та засобів. До того ж, на відміну від прагматизму представників «нового гуманізму» (П. Хорст, Дж. Вільсон, Р. Пітерс, М. Уорнок, Л. Кольберг, А. Харрис та ін.) пов'язують процес виховання з ціннісною орієнтацією людей. На їхню думку, філософія освіти та виховання повинна чітко окреслити коло гуманістичних соціальних і моральних цінностей, назвати суспільні інститути, покликані формувати орієнтацію на ці цінності, обґрунтувати співвідношення індивідуальних і соціальних якостей особистості, які могли б сприяти утвердженню в суспільстві «духу демократії». Але розв'язання цих важливих питань потребує аналізу моралі – з'ясування її природи, функцій у пізнанні світу, відмінностей від інших форм його пізнання. Застосовуючи до проблем виховання методологічні установки філософії лінгвістичного аналізу, прибічники «нового гуманізму» часто поєднують їх з ідеями Платона, Канта та інших видатних мислителів минулих епох. Це насамперед виявляється в потрактуванні моралі та її мови, їхнього значення для процесу виховання.

Результати її висновки. Диференціація (у тому числі, мовна, пізнавальна і, як результат, – соціально-поведінкова) передбачає вміння особистості відрізнити суще від належного й узагальнювати факти морального життя для того, щоб мати свою уяву про належне. Інтеграція передбачає готовність людини усвідомити необхідність наявності єдиних для всіх людей правил і принципів моралі. Саме така структура моральної свідомості дає можливість людині зрозуміти суть соціально-моральних конфліктів, які виникають, і знайти шляхи їх розв'язання.

Ідея про те, що філософія розглядає освіту та виховання як постійне зростання людини, у сучасній філософії освіти/виховання протиставляється т.зв. «рольовим теоріям». Останні припускають підпорядкування поведінки особистості, яке має бути внесене у свідомість індивіда за допомогою механізму інтеграції (стати частиною внутрішньої структури його свідомості).

Список використаних джерел

1. Витгенштейн Л. Философские работы. Ч.1. – М.: Гнозис, 1994. – 612 с. // Vitgenstejn L. Filosofskie raboty. Ch.1. – М.: Gnozis, 1994. – 612 s.
2. Brent A. (1998). Philosophical Foundations for the Curriculum. – London; Boston: Allen & Unwin. – 233 p.
3. Honneth A. (1991). Das Affekt gegen das Allgemeine. Zur Lyotards Konzept der Postmoderne // Merkur. – Bd.38. – Hf.8. – S.591–604.
4. Heitger M. (1992). Über die Notwendigkeit einer philosophischen Begründung von Pädagogik // Vierteljahrsschrift für wissenschaftliche Pädagogik. –Bd.68, Hf.1. – S.31–38.
5. Hirst P. (2004). Moral Education in a Secular Society. – London: University of London Press. – 123 p.
6. Kohlberg L. (2000). Education for a just society. (Moral Development, Moral Education. Ethics and Educational Policy). – Birmingham: Munsey. – 496 p.

7. Lyotard J.-F. (1996). Postmoderne für Kinder/Jean-Francois Lyotard. Hrsg. von Peter Engelmann. Aus d. Französischen von Dorothea Schmidt (Le Postmoderne expliqué aux enfants). – Wien: Passagen Verlag (2. Aufl.). – 137 s.

8. Peters R.S. (1979). Democratic Values and Educational Aims// Democratic Values; Educational Philosophy; Philosophy; Values Teachers College Record, v.80, №3. – P.463–482.

9. Reese-Schäfer W. (1996). Lyotard zur Einführung. – Hamburg: Junius Verlag 3. überarbeitete Aufl. – 187 s.

10. Welsch W. (1988). Wege aus der Moderne: Schlüsseltexte der Postmoderne-Diskussion. – Weinheim: VCH. – 322 s.

Podolyakina O. V., Burshtyn Energy College of Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas (Ukraine, Burshtyn), lepan@ukr.net

A man is in the linguistic models of philosophy of language

Given the growing need for practical implementation of the ideas of freedom, justice, commitment to implement human rights, proponents of humanistic concepts of philosophy of education, by studying language and human behavior, form patterns to overlap conformity for manipulation of human behavior in order to create conditions for its free expressions for implementing fundamental human behavior choice in a particular situation and thus prevent the danger the unified form of behavior. The central problem of proposed research is often so-called «Language games» that which become the basis for the understanding of cognitive and discursive forms are not characterized as compulsory or normative; they are not subject to any rules or regulations. Relativization is being done not only to the scientific mind and the scientific opinions, but also to ethical assessments and standards. Research objectives – to consider main ideas of humanistic and anti-humanistic forms of philosophy of education that explore heteronomous diversity of language games that involve ideas, discourses, values, ideas, lifestyles, and historically defined local institutions, including educational institutions. The methodological basis of the study are language models of postmodernism and the «new humanism» in the philosophy of education. Origins of anti-humanistic installations of representatives of postmodernism can be seen in structuralism, which considered the language as regulatory system devoid of individuality and emphasized its principled anti-humanism; and post-structuralism, which believed that contemporary art is causing the «death of the author». Systematic and integrative aspect of education philosophy and management model in conjunction with a «new humanism» is important for the formation of social and valuable orientations. We can conclude that the philosophy of education and training is challenged to identify the factors that contribute to achieving its main goal – to evaluate the moral principles and personal qualities with which the theory of education/training associates realization of its objectives; to show why these and not any other principles and qualities give a person the ability to choose, in a particular situation, the line of conduct that would be socially significant, morally justified and acceptable in the social sense.

Keywords: *philosophy of education, postmodernism, morality, language, humanity.*

* * *

УДК 78.01.038.6:111.852

Свистун В. В.,
аспірант, Київський національний університет
ім. Т. Шевченка (Україна, Київ),
vyacheslavvis@gmail.com

ТИША У СМИСЛОВИРАЗНІЙ ТКАНИНІ НОВОЇ МУЗИКИ

Стаття присвячена тиші як художньо-виразному засобу, естетично легітимізовану в музиці авангарду та постмодерну, що у своїй самодостатності кристалізувалася в останню третину ХХ – на початку ХХІ століть. Увага акцентується на перетворенні тиші – одного з факторів формування музики як виду мистецтва – на значущий елемент сучасного музичного образотворення. Аналіз практики і теорії її реалізації у західних, російських та українських традиціях виявляє багатовекторність «музичної тиші» й разом із тим – універсальність інтенції до мовчання, наявну в інших видах мистецтва, а також у філософії і релігії. В статті доводиться, що попри загальний рух сучасної культури до спрощення тиша-мовчання як ресурс виразності реалізує сутнісні засади музики, спрямовані на досягнення максимального впливу на духовні структури людини, де звук і його свідоме припинення є рівноцінними.

Ключові слова: *нова музика, тиша, нова музична виразність, Дж. Кейдж, Ч. Айвз, музичний постмодернізм, естетика постмодерну.*

Строкатість сучасної музичної палітри з її пошуковою експериментальністю, наявність живого відгуку на неї є неспростовними реаліями сьогодення, та не варто забувати, що в цій художній всеїдності